

Design 10 – Kollektivet – LAND-Center

Kategori: Jordbesiddelse og lokalstyre, Finans og økonomi

Udarbejdet af: Theis Scherfig

Periode: Marts 2026 – august 2026

Vejleder: Cathrine Doller

Introduktion	3
Metode: OBREDIMET	3
(O)bservation	4
Kollektivet Elmehaven	4
SMART-mål for designet	5
Registrering som LAND-Center	5
(B)egrænsninger:	11
(R)essourcer:.....	11
(E)valuering med principper, etikker, ankerpunkter og værktøjer:	13
Akkrediteringsproces	13
Små og langsomme løsninger	14
Anvend selvregulering og accepter feedback	15
Problemet er løsningen.....	18
Omsorg for jord, mennesker og fair fordeling og Vision	18
Integration og brug og værdsæt diversitet	21
Hjælp og Taknemmelighed	25
(D)esign:.....	25
Synligt dokument med praktiske oplysninger:	28
(I)mplementering:	28
Handlingsplan.....	28
(M) Vedligehold.....	29
(E)valuering	29
(T)ilpasning.....	31
Refleksion over designproces.....	31
Litteratur	33

Introduktion

Som det fremgår i mit 9. design "Kollektivet - Landbaseret" er haven i mit kollektiv designet ud fra permakultur etikker og principper. Det har været en stor fornøjelse sammen med mine samboer at transformere haven og jeg er motiveret for at skabe endnu mere permakultur i kollektivet til gavn for både kollektivet og dets omgivelser. Relativt tidligt i min diplomuddannelse i permakultur, sår min mentor Cathrine Dolleris ideen om at gøre mit kollektiv til et LAND-Center hos mig. Rundt om aftensmadsbordet og til et husmøde i kollektivet, foråret 2026 lufter jeg ideen om at blive et LAND-Center og mine samboer er positive i forhold til ideen. På baggrund af mine medkollektivisters positive imødekommelse af ideen om at blive LAND-Center og med mit forudgående kendskab til at hvad det vil sige at være et LAND-Center, vælger jeg at dette design handler om at gøre kollektivet Elmehaven til et permakultur LAND-Center. Processen med at blive et LAND-Center starter i foråret 2026, bliver intensiveret i sommeren 2026 og har sin afslutning i sensommeren 2026, når ansøgningen er sendt afsted og der kommer respons fra LAND-starter-lauget.

Metode: OBREDIMET

Jeg vælger at bruge OBREDIMET som metode for at skabe en struktureret arbejdsgang, hvor jeg kommer omkring både begrænsninger og ressourcer, der findes i forhold til at gøre Elmehaven til et LAND-Center. Jeg overvejer også at bruge Looby Macnamaras Design Web (Macnamara 2012) som designramme for at komme vidt omkring og sikre designets sociale dimension, men jeg vælger ikke at gøre det fordi at jeg har brug for at strukturere designet og gerne vil gøre det overskueligt i forhold til hvornår jeg bevæger mig fra observation til analyse og design. Når det er sagt så vil jeg gerne bruge nogle af de 12 ankerpunkter fra Loobys Design Web, der med fordel kan inddrage i designets analysefase. Når et af hendes *ankerpunkter berøres* skrives det med *kursiv* og det samme gælder for *principper og etikker*. Desuden vil jeg frit bruge navneord oversat til verber inspireret af Shekufe Tadayoni Heiberg (2025) der i bogen "Livets verber – tilføjelser til Nudansk Ordbog" giver sprog til at være i verden som andet end menneske. F.eks. betyder *at fiske* i hendes bog at "være i verden som fisk. At forholde sig til det flydende rum og navigere, tænke og føle på fiskede måder" og *at orme* betyder at "være i verden som orm. At bevæge sig frem uden lemmer og ånde og smage gennem huden." (Shekufe 2025). Når et verbum der henviser til andre livsformer bruges skrives dette ligeledes med *kursiv*.

For lige at slå det klart så bruges OBREDIMET som skelet/struktur og Design Web inddrages til at sikre bredde og sociale dimensioner. Her er strukturen og indhold i de forskellige afsnit givet med min oversættelse af OBREDIMET:

(O)bservation: Hvad kræver det at blive et LAND-Centre og hvad målet for designet er?

(B)egrænsninger: Hvilke begrænsninger der er tilstede i forhold til at kollektivet Elmehaven bliver et LAND-Center.

(R)essourcer: Hvilke ressourcer der er tilstede for at Elmehaven kan blive et LAND-Center.

(E)valuering med principper, etikker, ankerpunkter og inputer: Med udgangspunkt i permakultur principper, etikker, Looby Macnamaras ankerpunkter og værktøjer, evalueres hvad der skal til for at Elmehaven kan blive et LAND-Center. Dette kan også beskrives som en analytisk fase.

(D)esign: Udarbejdelse af ansøgning om at blive LAND-Center.

(I)mplementering: Ansøgning om at blive LAND-Center.

(M) Vedligehold: Hvordan kan Elmhaven blive til et LAND-Center i fremtiden, eller hvordan kan det blive ved med at være et LAND-Center i fremtiden?

(E)valuering: Med udgangspunkt i SMART-mål evalueres designet.

(T)ilpasning: Hvordan kan designet tilpasses?

(O)bservation

På Permakultur Danmarks hjemmeside findes der en beskrivelse af hvad det vil sige at være et LAND-Center - <https://www.permakultur.dk/land-centre/>. Her fremgår det at et LAND-Center er et sted for (L)æring, (A)ktivitet, (N)etværk og (D)emonstration. Det vil sige at et LAND-Center er et sted der indbyder til læring om permakultur f.eks. gennem introkurser, afholdelse af PDC kurser, eller andre kurser der taler ind i Permakultur etikker og principper. At der foregår aktiviteter på stedet som taler ind i permakultur, så som rundvisninger og workshops. At stedet er en del af et større permakultur netværk og kan være med til at skabe netværk på tværs af forskellige mennesker, organisationer og interesser. At der demonstreres permakultur, det er ikke nok at sige at man vil alt muligt og har nogle gode værdier. Man skal kunne se at permakultur udleveres i praksis.

Den selvstændige proces og den gruppebaserede proces

Der findes to veje man kan gå for at blive et LAND-center.

Ved **den selvstændige proces** designer og udvikler man selv sit sted til det punkt hvor man vurderer at det er klar til at blive LAND-center, man udfylder en formularen "Registrering som LAND-Center" og inviteres herefter med til et møde med LAND-starter-lauget, hvor det vurderes, om ens sted er klar til at blive akkrediteret som LAND-Center.

Ved **den gruppebaserede proces** designer og udvikler man sit sted samtidig med at man er en del af LAND-starter-lauget. Her modtager man støtte og sparring undervejs i designprocessen frem til det punkt hvor gruppen vurderer, at ens sted er klar til at fungere som LAND-center. Så udfyldes den samme formular som ved den selvstændige proces "Registrering som LAND-Center" og man akkrediteres som LAND-Center.

Efter akkreditering gennem den ene eller anden proces forpligter man sig som LAND-center til at støtte den videre udvikling af LAND-netværket. Man betaler årligt LAND-medlemskab, deltager i akkrediteringsprocessen af minimum to nye LAND-Centre og deltager i årligt netværksmøde.

Kollektivet Elmhaven

Før jeg går videre med at observere yderligere hvad der skal til for at blive et LAND-Center er det nødvendigt at jeg gør mig nogle observationer i forhold til Kollektivt Elmhaven og beboernes ønske om at blive et LAND-Center.

Ud fra erfaringer, samtaler og interviews med kollektivets beboere fremgår det at:

- Der er størst interesse for at blive LAND-center hos Theis og Niels Aage der i forvejen har beskæftiget sig meget med Permakultur. Theis har afholdt introkurser i kollektivet, været tovholder på design af kollektivets have og meget andet. Niels Aage har taget en

PDC i permakultur, hjulpet til på introkursus og er meget engageret i den del af haven hvor der er mange flerårige grøntsager.

- Der er stor interesse for bæredygtighed og regenerativ jordbrug i kollektivet der italesætter sig selv som et kollektiv for indre og ydre bæredygtighed, både hvad angår værdier og konkrete aktiviteter og handlinger.
- Kollektivets mødeform er meget inspireret af Sociokrati
- Alle beboere har sagt ja til at blive et LAND-Center ud fra en forklaring som Theis har givet. Forklaringen er en kort gennemgang af hvad det vil sige at være LAND-Center ud fra de fire bogstaver LAND og det et LAND-Center forpligter sig til.
- En beboer giver udtryk for en bekymring for om at folk kommer uanmeldt forbi og at kollektivet bliver overrendt af mennesker, hvis det bliver et LAND-Center.

SMART-mål for designet

Med udgangspunkt i de observationer der er foretaget indtil nu er målet for designet med udgangspunkt i SMART-mål at:

- Ansøgningen udfyldes i midten af juli 2026.
- Ansøgningen måles ud fra om den umiddelbare respons LAND-starter-lauget giver.
- Afsendelse af ansøgning accepters af alle beboere i kollektivet før den sendes afsted.

Eftersom udfyldelse af ”Registrering som LAND-Center” er afgørende for at blive akkrediteret som LAND-center vælger jeg at gennemgå denne. Online blanketten findes frit tilgængelig på Permakultur Danmarks hjemmeside: <https://www.permakultur.dk/land-centre/> hvor der linkes til formularen:

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf8psYvKHlgF3PqdFNL26iL910UxibFzX0hAYANYnRFE2vAzw/viewform>.

Det er med udgangspunkt i denne formular at begrænsninger og ressourcer i forhold til kollektivets mulighed for at blive LAND-Center, bringes frem. Af læsevenligheder gennemgår jeg løbende både begrænsninger og ressourcer. Herefter sammenfatter jeg det i et separat afsnit om henholdsvis begrænsninger og ressourcer.

Registrering som LAND-Center

Jeg gennemgår nu formularen og de begrænsninger og ressourcer der er tilgængelige hos mig og i Kollektivet i forhold til at blive et LAND-center:

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf8psYvKHlgF3PqdFNL26iL910UxibFzX0hAYANYnRFE2vAzw/viewform>

Af strukturelle og læsevenlige grunde vælger jeg i visse tilfælde at samle flere spørgsmål/tekstfelter under en kategori markeret med grøn overskriftskrift. Her er spørgsmålene/tekstfelterne vist med disse tegn ””. Andre steder er selve spørgsmålet/tekstfeltet skrevet med grøn skrift, der kan forstås som en kategori i sig selv.

Det praktiske

De første felter er meget praktikaliteter der hurtigt er udfyldt:

”Mailadresse, Navn på projektleder, Projektets navn, Projektets adresse, E-mail, Telefon, Evt. hjemmeside, Evt. andre medier”

Begrænsninger:

Kollektivets e-mail bliver ikke tjekket så ofte, e-mail adressen referer til det navn kollektivet havde før (Konvolutfabrikken), kollektivet har ikke længere en telefon for hele husstanden, kollektivet har ikke nogen hjemmeside eller sociale medier. Der er 8 mennesker der ejer og bor i huset. Gennemsnitligt bor folk i 4 år i kollektivet og dermed er der gennemsnitligt to udskiftninger af beboere om året.

Ressourcer:

Theis har en hjemmeside, hvor der kan laves en underside der handler om Elmehaven som LAND-Center.

Theis far kan godt hjælpe ham med at lave en underside om Elmehaven som et LAND-Center. Elmehaven ligger i Aarhus N og kan skabe diversitet i LAND-Centre netværket, da der ikke ligger andre LAND-Centre i større byer i Danmark.

Det er relativt simpelt for mig at oprette en ny mailadresse til Elmehaven, der kan blive videresendt.

For at blive en del af LAND netværket skal du kunne tjekke følgende af:

”Har du beskrevet designprocessen og vedlagt designkortet for dit LAND center, så andre vil kunne følge dit eksempel?

Vil du gerne dele dine erfaringer, teknikker og relevant information med andre permakulturprojekter, frivillige og besøgende via Permakultur Danmarks hjemmeside?

Er du medlem af Permakultur Danmark eller vil du blive det?

Er der lavet sikkerhedsprocedurer for projektet (i tilfælde af ulykker, brand mv)?

Vil du fremvise medlemskab af (og et weblink til) LAND projektet på stedet og projektets hjemmeside?

Vil du modtage feedback og et tjek af projektet?

Vil du evaluere projektet årligt?”

Begrænsninger:

Der er ikke lavet sikkerhedsprocedurer for huset (i tilfælde af ulykker, brand mv)

Kollektivet har ikke sin egen hjemmeside

Der kommer nok en dag hvor Theis og Niels Aage flytter ud af kollektivet

Ressourcer:

Der er lavet et Design over haven i Elmehaven – se evt. ”Design 9 – Kollektivet – Landbaseret”

Der er en stor flot plakat lavet i programmet Canva i 2025 i forbindelse med design af haven – se ”Figur 1 - Design af haven i 2025 lavet i Canva”

Der har allerede været afholdt to weekend introkurser i Permakultur i kollektivet.

Der har været afholdt 3 Work That Reconnects Workshops (<https://workthatreconnects.org/>).

Der er rundvisning hvert halve år af højskoleelever fra Uldum Højskole, der har faget Livsakademiet.

Theis og Niels Aage er allerede medlem af Permakultur Danmark.

Elmehaven har afholdt åben havedag og er registreret som en Permakultur Have hos Permakultur Danmark

Theis og Niels Aage, der er engageret i permakultur er begge meget glade for at bo i kollektivet og har ingen planer om at flytte foreløbigt

Figur 1 - Design af haven i 2025 lavet i Canva

Følgende kriterier er ikke obligatoriske, men det ville være skønt, hvis dit projekt arbejder med dem.

”Har du uddannelses- eller træningsressourcer tilgængeligt for besøgende (for eksempel skilte, der tydeligt viser funktionen af elementer i haven)?

Vil du have lyst til at deltage i og være vært for vidensdeling, træning og kurser?

Er du vært for kurser og begivenheder?

Samler du systematisk data omkring afgrøder, næringsstofkredsløb, energiforbrug eller udfører systematisk fotografering af projektet?

Kan du modtage frivillige og gæster flere gange om året?

Hvis du har frivillige og/eller praktikanter, har du så en forsikring, der dækker dem?”

Begrænsninger:

Der er ikke mange skilte i haven og skiltene er af træ og lakerede – de holder måske 2-3 år endnu.

Beboere er unge og nyder frihed til at kunne tage væk og ikke have for mange forpligtelser.

Det kan være udfordrende at samle og arbejde systematik med data når folk også har mange andre interesser.

Manglende viden om vores forsikring? Dækker den kun dem der bor fast i kollektivet? Skal noget tilkøbes? Har vi behov for en forsikring der dækker andre?

Ressourcer:

Der er et flot træskilt hvor der står ELMEHAVEN ved husets indgang

Der er en del træskilte med navne på planter.

Der er en stor flot plakat lavet i programmet Canva i 2025 i forbindelse med design af haven.

Plakaten er lavet i et materiale der kan klare vand og kan opdateres i Canva.

Theis far har en stor printer og plastpapir der kan holde til at blive vådt.

Theis arbejder som underviser og kan godt lide at vise rundt og undervise.

4 forskellige beboere har på forskellig vis hjulpet til ved introkursus.

Kollektivet har havedage sporadisk i løbet af året og henholdsvis arbejdsdag og bæredygtighedssamlinger hver 5. uge.

Vi ser årligt på vores vand- og energiforbrug og snakker om hvad vi kan gøre for at bringe det ned.

Beskrivelse af projektet

”Beskriv dit projekt på omkring 20 linjer. Teksten vil blive brugt til at lave en profil af dit projekt på Permakultur Danmarks hjemmeside.

Beskriv kort dit projekt på omkring 20 ord. Teksten vil blive brugt på Permakultur Danmarks hjemmeside.

Beskriv dit projekt i stikord. Teksten vil blive brugt på Permakultur Danmarks hjemmeside.

Hvornår startede dit projekt?

Hvor meget plads har projektet (m2, hektar)?”

Begrænsninger:

Svært at sige præcis hvornår projektet startede, da kollektivet har eksisteret i mange år og aspekter der kan relateres til Permakultur er løbende kommet ind. Der er 8 forskellige beboere og dermed 8 forskellige måder at beskrive kollektivet.

Ressourcer:

Der er allerede en del tekst tilgængeligt i forbindelse med udarbejdelse af Design 9 og bæredygtighedssamlinger hvor kollektivet har forsøgt at beskrive hvad de allerede gør og hvilken retning vi gerne vil gå i.

Online findes der en ret omfattende mappe med dokumenter relateret til kollektivet.

Theis har efterhånden en del erfaring med at beskrive permakultur projekter.

Mange af beboerne har erfaring med at udtrykke sig skriftligt på grund af deres uddannelsesbaggrund.

Der bliver allerede gjort en masse ting i kollektivet der taler ind i permakultur etikker, principper og praksisser.

Hvilke temaer er med i projektet?

Økologisk byggeri

Retrofitting og miljøforbedring af bygninger

Vand og spildevand

Klimatilpasning

Kultur og uddannelse

Økonomi og byttesystemer

Sundhed og trivsel

Gartneri

Skovhave

Skov

Landbrug

Aquakultur

Dyr

Uberørte arealer, naturpleje og biodiversitet

Selvforsyning

Lokal forvaltning af land og miljø

Værktøj og teknologi

Byhaveprojekt

Have

Plantage

Affaldsminimering

Have-/Dyrkningsfællesskab

Andet:

Begrænsninger:

Meget løbende udskiftning i kollektivet gennem årene der betyder at der måske ikke er så mange ”dybdegående” temaer. Grunden er 800m² og ligger inde i byen hvilket giver visse begrænsninger i forhold til temaer som skov, landbrug og uberørte arealer.

Ressourcer:

Mange temaer på grund af implementering af Design 9 og et kollektiv der løbende har arbejdet med forskellige temaer så som bæredygtige fødevarer, Sociokratisk mødeledelse, klimatilpasning, økonomi og byttesystemer, sundhed og trivsel, skovhave og meget mere. Kollektivet har også løbeænder og naboerne har vist stor interesse for disse.

Beskriv kort (ca. 20 linjer) hvordan dit projekt bruger permakultur etik og principper**Begrænsninger:**

Theis har tendens til mest at bruge Holmgrens 12 principper og ser derfor ikke projektet så meget gennem de andre principper.

Ressourcer:

Etikker og principper fremgår af Design 9 og Theis og Niels Aage har godt kendskab til etikker og principper generelt.

Beskriv projektets organisering, herunder hvilke personer centrale for projektet, har gennemført et Permakultur Design Kursus (PDC)

Begrænsninger:

Kollektivet er først og fremmest et hjem hvor folk bor og lever. Det er ikke organiseret som et firma eller en organisation.

Ressourcer:

Theis der er tovholder på projektet, har gennemført PDC, været medunderviser på PDC ved Aranya og kan snart begynde at undervise andre i PDC.

Niels Aage har også PDC og stor interesse i projektet.

Beskriv i stikord, hvordan projektet formidler permakultur i praksis til besøgende og frivillige

Begrænsninger:

Elmehaven er meget andet end permakultur og har først og fremmest været et hjem mere end det har været et formidlingssted.

Ressourcer:

Design 9 og ret omfattende mappe med dokumenter relateret til kollektivet er tilgængelig online. Der hænger en stor plakat der visualiserer designet for haven.

Besøgende og frivillige

”Hvor mange besøgende kan dit projekt modtage ad gangen?

Hvor mange besøgende eller frivillige kan overnatte ad gangen?

Hvilke faciliteter er der til stede til brug for besøgende og frivillige?”

Begrænsninger:

Vi er ikke vant til at have overnattende gæster og frivillige. Vi har kun et køkken. Kollektivet er først og fremmest folks hjem. Kan være udfordrende at instruere frivillige da der i kollektivet er mange forskellige mindre opgaver.

Ressourcer:

I sommermånederne (start juli- medio august) står mange værelser tomme. Vi har en stor gildesal med plads til både ophold og mange overnattende gæster. Vi har 3 toiletter. Mange i kollektivet er vandt til at lave mad til mange og der er velfungerende madordning med økologiske og primær danske fødevarer.

Erklæring og underskrift

”Sidste del af ansøgningen er en erklæring som skal underskrives og sendes fysisk til permakulturdanmark@gmail.com.

Link til erklæringen finder du her: <http://tinyurl.com/plykyt3>

Din registrering modtages i LAND-starter-lauget, som rækker ud til dig snarest muligt.”

Begrænsninger: Ansøgningen planlægges at blive sendt i sommermåneden hvor LAND-starter-lauget måske er gået på ferie. Beboere i kollektivet er i sommerferiestemning og har måske svært ved at finde tid til at læse ansøgningen igennem.

Ressourcer: Theis har sat tid af til at få udfyldt skemaet og er indstillet på at have kontakt til LAND-starter-lauget og PKDK. I det hele taget vil Theis gerne være tovholder og stå for at se om kollektivet kan blive et LAND-Center.

(B)egrænsninger:

Ud fra foregående observationer vil jeg nu *isfugle*¹ mig frem til hvilke begrænsninger der er tilstede i forhold til at kollektivet Elmehaven bliver et LAND-Center. Jeg vil med intensiv fokus kigge på de begrænsninger der er, udvælge nogle, opfange dem og derefter fremvise dem.

Manglende hjemmeside og myceliering

Kollektivet myceliere ikke - Der findes ingen hjemmeside og digital platform der præsenterer Elmehaven udadtil. Der er ikke en fælles interesse for at opdatere sociale medier og andre netværk som Permakultur Danmark, i forhold til hvad der sker af aktiviteter i Kollektivet Elmehaven og hvad det er for et sted. På trods af at der kommer mange venner og familie til de 8 beboere i huset og at der afholdes kurser og workshops, så er der ikke nogle officielle kommunikationskanaler ud i verden andet end en e-mail der har et andet navn end Elmehaven.

Kollektivet som rede frem for projekt

Kollektivet er frem for alt et hjem for dets beboere. Dette kan godt skabe noget modstand mod at blive en organisation, et LAND-Center, noget der åbner sig op for omverdenen.

Det er ikke et sted der har haft frivillige og det er ikke et sted der som sådan er gearet til at have flere forskellige projekter, der rækker ud i samfundet, kørende. Med andre ord er det store projekt at bo sammen og have en hverdag sammen og derfor kan et projekt som et LAND-Center måske ses som en direkte trussel med den trygge rede. Der er også usikkerhed om forsikringsdækning for andre end dem der bor i huset.

At kollektivet er en rede betyder også at beboere løbende flyver fra reden og andre kommer til, dette skaber usikkerheder i forhold til at få et projekt til vedvarende at køre.

Praktiske begrænsninger

At det er folks hjem er måske også en af grundene til at der ikke er en masse langtidsholdbare skilte i haven – haven skal først og fremmest være et spisekammer for stedets beboere og derfor bliver kommunikationen udadtil, nedprioriteret.

Grunden er kun 800m² og ligger i byen. Dette giver et atypisk LAND-Center og kombineret med at der bor 8 mennesker der gerne vil dyrke haven, giver det udfordringer i forhold til temaerne skov, landbrug og uberørte arealer.

Ansøgningen planlægges at skulle sendes afsted i sommermåneden hvor LAND-starterlauget nok er på sommerferie og dette kan have negativ effekt på momentum med at blive godkendt som LAND-Center.

(R)essourcer:

Ud fra foregående observationer vil jeg nu ved hjælp af de otte former for kapitaler skabe et overblik over de ressourcer der er tilstede for at kollektivet bliver et LAND-Center. De otte former for kapitaler er en måde at redegøre for ressourcer der rækker udover det materialistiske og finansielle (Roland, E. 2011).

¹ Isfugle sidder stille og fokuserer og jagttager, indtil de ser et bytte som de udvælger og fanger.

Social kapital (relationer, netværk, tillid)

- Fællesskab med 8 voksne beboere der alle er en del af hinandens liv
- Sociokratisk mødeform
- Naboer der viser interesse for løbeænder, haven og boformen
- Theis og Niels Aages medlemskab af Permakultur Danmark
- Theis er en del af permakultur netværk
- Netværk til Uldum Højskole
- Generel fælles interesse i permakultur og bæredygtighed blandt beboerne der gerne vil gøre mere ud af permakultur i kollektivet og "myceliere" naturvenlig levevis ud i verden
- Bæredygtighedssamlinger med fokus på indre og ydre bæredygtighed

Materiel kapital (værktøj, bygninger, infrastruktur)

- Oversigtskort/design over haven fra Design 9
- Gildesal med plads til ophold og mange overnattende gæster, 3 toiletter
- Flot træskilt "ELMEHAVEN" ved indgangen, træskilte med plantenavne
- Plakat lavet i Canva i 2025, som kan opdateres
- Tilgang til printer og plastpapir der kan holde til at blive vådt
- Beliggenhed i en større by, let tilgængelig for mange mennesker
- Mange ledige værelser i sommeren

Finansiell kapital (penge)

- Kollektivet har en sund økonomi
- Kollektivet laver budget og regnskab hvert år

Levende kapital (jord, planter, dyr, vand)

- Haven indeholder masser flerårige og enårige grøntsager, gravefri lasagne- og hügelsede, skovhaveelementer, æbletræguild, efterafgrøder, varm og kold kompost, orangeri.
- Løbeænder
- Regnvandsopsamling (3000 liter)

Intellektuel kapital (viden, tekst, dokumentation)

- Design 9 med havens permakulturdessign og oversigtskort
- Dokumentet på kollektivets drev med værdier og retninger
- Årshjul der beskriver aktiviteter i kollektivet
- Theis' erfaring med at beskrive permakulturprojekter, flere beboeres skriftlige erfaring fra deres uddannelsesbaggrund
- Theis 10 designs fra hans diplomuddannelse i permakultur

Erfaret kapital (handling, arbejde, knowhow)

- Theis: PDC, medunderviser på PDC ved Aranya, snart klar til selv at undervise i PDC
- Niels Aage: PDC, praktisk erfaring med flerårige grøntsager
- Afholdt 2 weekend-introkurser i permakultur og 3 Work That Reconnects workshops

- 4 forskellige beboere har hjulpet til ved introkursus
- Faste rundvisninger for højskoleelever hvert halve år

Spirituel kapital (intention, åndelighed)

- Meditation
- Workshops med udgangspunkt i the Work That Reconnects

Kulturel kapital (samfund, ritualer, traditioner)

- Sociokratisk mødeform
- Bæredygtighedssamlinger hver 5. uge
- Fælles arbejds- og havedage
- Spread-minister-tradition (fælles madkultur baseret på danske ærter og linser)
- Åben havedag som tilbagevendende begivenhed
- Bevidsthed om ikke at overskride de planetære grænser gennem brug af økologiske og danske fødevarer, og en vegetarisk kost

Nu hvor der er skabt et overblik over de ressourcer, kollektivet allerede har til rådighed i processen mod at blive et LAND-Center, går jeg videre til analysefasen hvor jeg evaluerer mine observationer.

(E)valuering med principper, etikker, ankerpunkter og værktøjer:

Med udgangspunkt i permakultur principper, etikker, Looby Macnamaras Design Web og værktøjer, evalueres hvad der skal til for at Elmhaven kan blive et LAND-Center. Dette kan også beskrives som en analytisk fase.

Akkrediteringsproces

For at finde ud af om kollektivet skal akkrediteres gennem den selvstændige eller gruppebaserede proces bruger jeg det simple værktøj fordele og ulemper til at finde ud af hvilken proces der egner sig bedst til min og kollektivets situation:

Selvstændig proces

Fordele:

- Styrer selv tempoet og processen med at udfylde skemaet
- Giver frihed - kræver ikke løbende deltagelse i gruppemøder
- Passer godt til at Theis allerede har solid permakulturviden og erfaring
- Kan sendes afsted når kollektivet er klar
- Forskellige beboere kan hjælpe med at lave ansøgningen

- Marie fra Theis diplomlaug vil gerne se designet igennem før ansøgningen sendes

Ulemper:

- Ingen løbende sparring med LAND-starter-lauget
- Større risiko for at overse noget inden ansøgningen sendes
- Godkendelsen afhænger af ét møde med laugets frem for en løbende relation

Gruppebaseret proces

Fordele:

- Løbende støtte og sparring fra LAND-starter-lauget
- Chance for at ansøgningen står stærkere når den sendes, fordi LAND-starter-lauget har givet feedback undervejs
- Opbygger relationer til LAND-netværket tidligt
- Lauget kender til projektet når akkrediteringen skal vurderes

Ulemper:

- Kræver tid at deltage i laugets møder og processer
- Tempoet afhænger også af lauget, ikke kun af Theis og kollektivet
- Theis har allerede mange projekter og vil gerne blive færdig med sin diplomuddannelse i permakultur

Ud fra de opstillede fordele og ulemper står det klart at den selvstændige proces giver bedst mening at følge. Det vil blive for tidskrævende og tage for meget energi at gå ind i den gruppebaserede proces. Specielt når det er et helt kollektiv der ansøger om at blive et LAND-Center, kan den gruppebaserede proces blive kompliceret og omfattende. Med et ønske om momentum og den mest "direkte" vej vælges den selvstændige proces.

Små og langsomme løsninger

Et af de uafklarede spørgsmål i observationsfasen var, om kollektivets eksisterende indboforsikring er tilstrækkelig i forhold til LAND-ansøgningens krav om "passende forsikringer for frivillige og besøgende på projektet". Ud fra princippet om *små og langsomme løsninger* ønsker jeg at finde en løsning på kravet om passende forsikringer der ikke er for krævende og som løbende kan tilpasses.

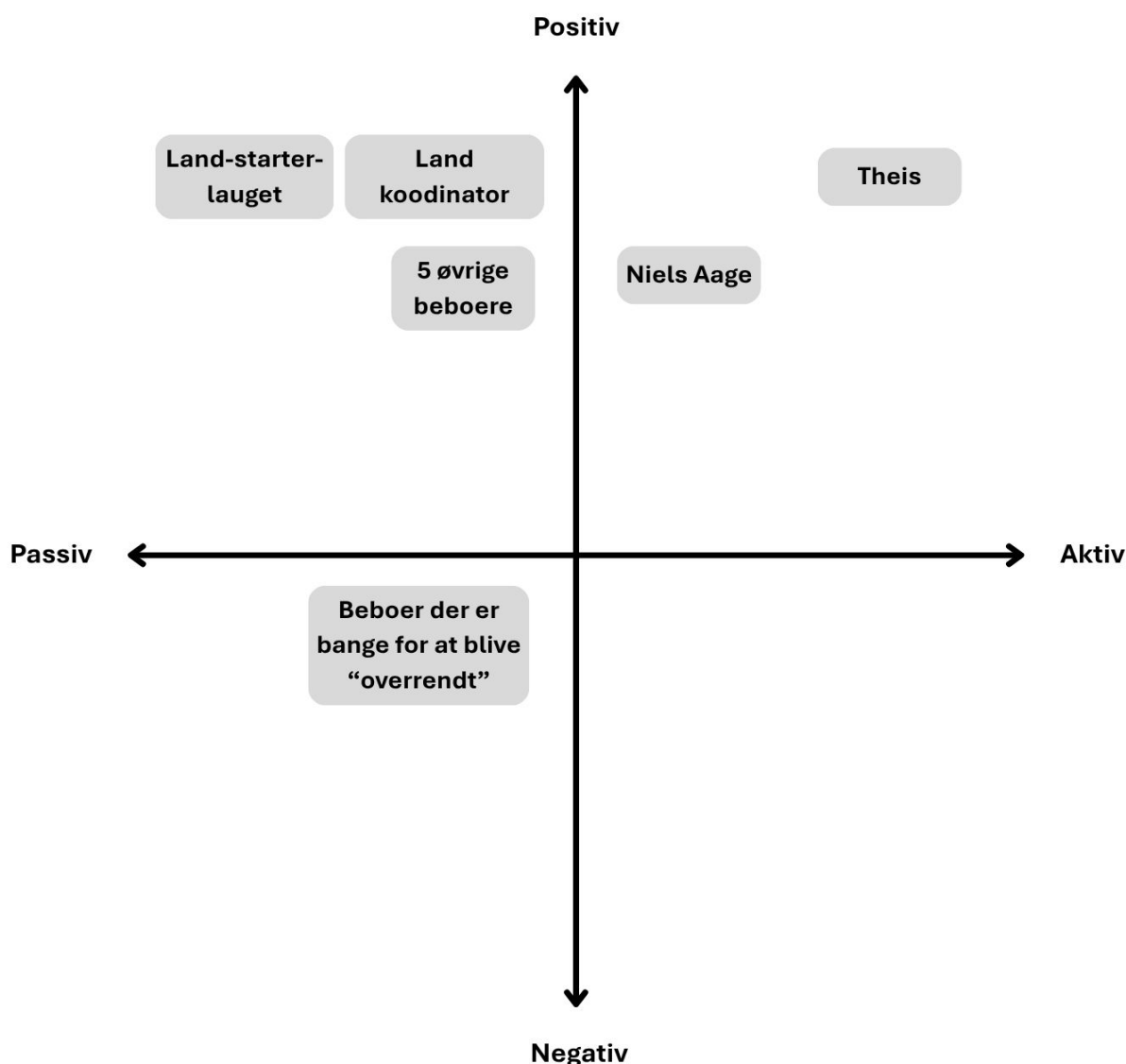
Jeg kontakter kollektivets forsikringsselskab og bliver informeret om at hvis vi skal have frivillige eller kursusdeltagere der skal udføre et reelt stykke arbejde for os så skal vi have en forsikring i tilfælde af at de kommer til skade, mens de er i gang med at udføre praktisk arbejde. En sådan forsikring vil koste ca. 1500 kr. om året. Hvis vi blot vil holde små kurser og workshops der drejer sig om undervisning og ikke praktisk arbejde, så behøver vi ikke en forsikring. Ud fra princippet om *små og langsomme løsninger* vælger vi i kollektivet som start at holde os til undervisning og rundvisninger og derfor ikke at tegne en erhvervsforsikring hos vores forsikringsselskab. For at vise ansvar overfor besøgende gæster, skal der udformes en seddel om hvor der står lidt om sikkerhed og praktikaliteter.

Denne afklaring med forsikringsselskabet kan også ses som et eksempel på princippet om at *anvende selvregulering og acceptere feedback*. Kollektivet accepterer feedback fra forsikringsselskabet og justerer ved at gøre det eksplicit at besøgende kommer til at beskæftige sig med undervisning og rundvisninger frem for praktisk arbejde. Det bliver efterhånden tydeligt at de er en del forskellige parter med forskellige interesser og krav i forbindelse med at kollektivet bliver et LAND-Center. Derfor er det relevant at lave en

interessentanalyse, der kan give et overblik over hvem de forskellige parter er, og hvordan de forholder sig til projektet.

Anvend selvregulering og accepter feedback

Ud fra princippet om at *anvende selvregulering og acceptere feedback* vil jeg nu forholde mig til kollektivets beboere og omverden. Jeg vil kortlægge hvordan forskellige parter forholder sig til at blive et LAND-Center ved at foretage en interessentanalyse. Med andre ord vil jeg skabe Interessenternes indflydelse afdækkes på to akser: positiv/negativ og passiv/aktiv. Jeg tager ikke interessenter som naboer og forsikringsselskab med i denne interessentanalyse eftersom de ikke er en direkte del af processen om at blive et LAND-Center.

Figur 2 - Interessentanalyse udgangspunkt

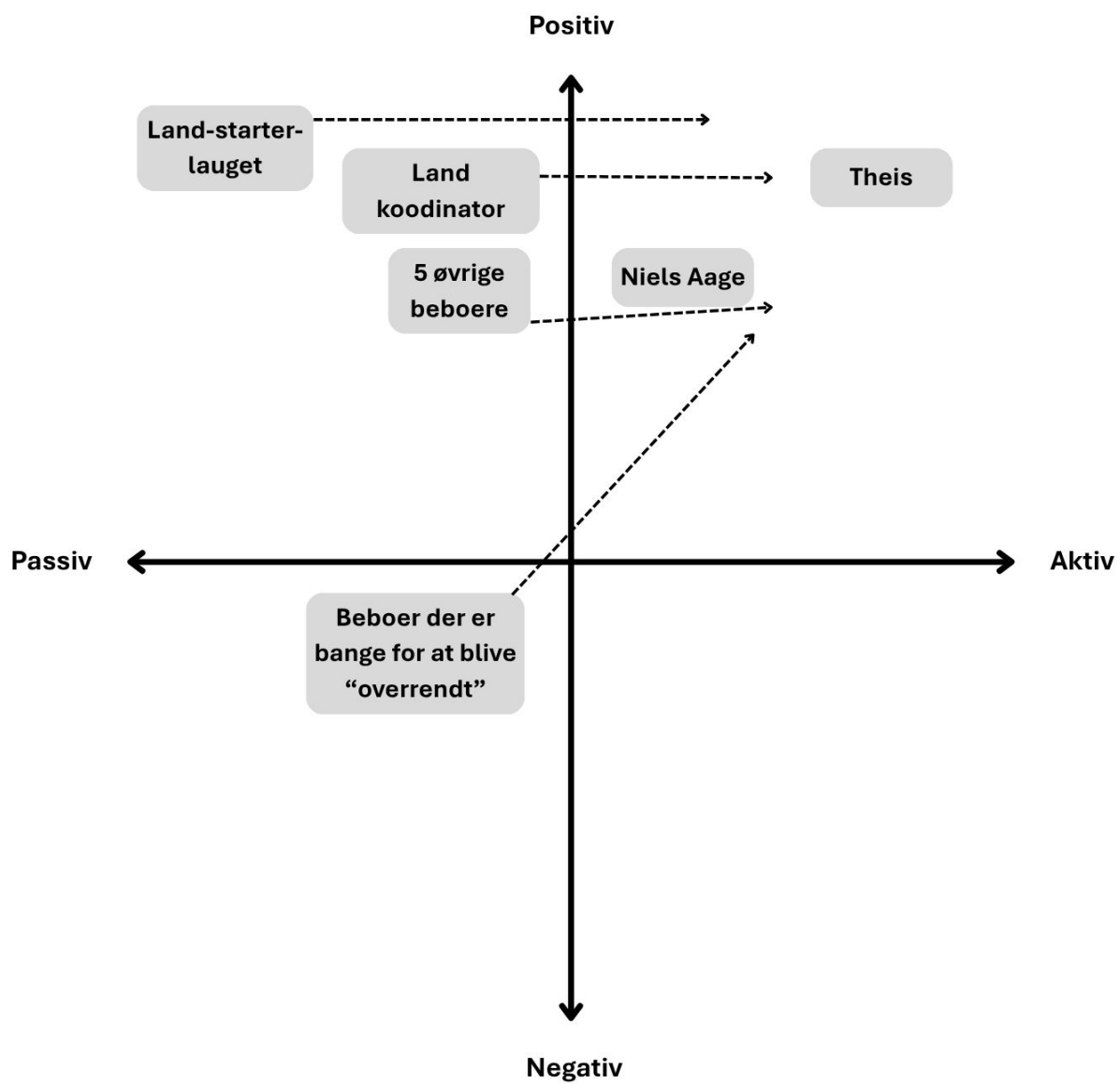
Som det fremgår af figur 2 er udgangspunktet at LAND-starter-lauget, LAND koordinatoren og 5 af kollektivets beboere forholder sig positive, men passive. Dette hænger sammen med at

jeg har nævnt ideen for to medlemmer af LAND-starter-lauget og for LAND koordinatoren der alle synes at det er en god ide med et kollektiv i byen som LAND-Center. Grunden til at de 5 beboere forholder sig passivt er at de ikke har ønsket at være med til at lave selve ansøgningen. Det er måske lidt en negativ overdrivelse at placere beboeren der er bange for at blive overrendt af mennesker til at være overvejende negativ. Når det er sagt så er tryghed vigtigt og det er vigtigt at tage det alvorligt, at en beboer kan se det at blive LAND-Center som en potentiel trussel mod sit trygge hjem og privatliv.

Det interessante er hvordan de interessenter der ikke befinder sig i positiv og aktiv kan komme der derover. Forskellige tiltag kan sandsynligvis få dem derover. Jeg har tidligere nævnt udfordringen i forhold til at ansøgningen sendes i sommeren hvor folk fra LAND-starter-lauget måske er på ferie og faktisk er det sent i processen med at udforme dette design gået op for mig at der er blevet ansat en LAND koordinator. Når formularen og dermed ansøgningen udfyldes bliver lauset og koordinatoren automatisk aktive – de skal forholde sig til ansøgningen. Spørgsmålet er hvornår det sker og for at sikre at der ikke går for lang tid kan jeg skrive til både lauset og koordinatoren og forklare dem at jeg ansøger og at det er værdsat med hurtig respons eftersom ansøgningen er en del af min proces med min diplomuddannelse i permakultur. Et alternativ til et ja eller nej til om ansøgningen er godkendt, er blot en respons og et pejlemærke der stadig kan være brugbart til at evaluere designet.

I forhold til beboeren der er bange for at blive ”overrendt” så kan det laves til en fast ting at det til rundvisninger, kurser og workshops italesættes at kollektivet først og fremmest er et hjem og at privatlivet skal respekteres. Der er områder hvor deltagerne gerne må komme og områder der er private. Hertil er det vigtig løbende at tjekke op med beboere i huset og evaluere på om der har været en følelse af at blive overrendt. Desuden bør det nævnes under beskrivelsen af Elmehaven, at man kun må komme med forudgående aftale.

De 6 beboere der alle befinder sig på den passive del af den lodrette akse kan med fordel inddrages i processen til en bæredygtighedssamling, hvor vi går mere i dybden med hvad det vil sige at være et LAND-Center og deler drømme om visioner om hvad vi kan skabe som LAND-Center. På figur 3 ses de potentielle forflytninger af interessenter med udgangspunkt i de nævnte tiltag.

Figur 3 - Interessentanalyse med tiltag

Problemet er løsningen

Som det fremgår af de observerede begrænsninger er der udfordringer med udskiftning af beboere i kollektivet og forskellige forståelser og beskrivelser af hvad kollektivet er.

Ud fra princippet om at gøre problemet til løsningen så kan udskiftningen af beboere være med til at gavne kollektivet som et LAND-Center. Når opslaget skal laves om at vi søger ny beboer, kan der skrives at vi er et LAND-Center og opslaget kan deles i permakultur netværk. Ikke fordi at den nye beboer nødvendigvis skal være permakultur aktiv, men for at det kan skabe et grundlag for at kollektivet fortsat udvikler sig som et LAND-Center.

At kollektivet bliver et LAND-Center, giver også mulighed for at der kommer nye beboere ind der kan give fornyet energi til projektet og er med til at skabe et fælles ståsted med omsorg for mennesker, jord og med fair fordeling.

I forhold til at der er mange forskellige forståelser og beskrivelser af hvad kollektivet er så har det i noget tid været en løbende proces, især til bæredygtighedssamlinger at snakke om hvad kollektivets værdier er og hvilke aktiviteter der foregår. Der er også lavet et årshjul der beskriver aktiviteterne. Værdier, aktiviteter og årshjulet er ikke noget statisk, men noget der er i konstant forandring og som udvikler sig afhængig af hvem der bor i huset. Det er generelt godt at forholde sig til hvordan vi lever og måske kan beskrivelsen af kollektivet som LAND-Center blive en hel god øvelse i at udvikle, komprimere og spejle det der allerede findes. Der findes et dokument på kollektivets online drev der beskriver værdier og retninger for kollektivet. Der er en løbende proces i at udvikle dette dokument og det vil give god mening at lade sig inspirere af dokumentet i næste evaluerings/analysepunkt hvor kollektivets værdier sættes i relation til af permakulturens tre etikker.

Omsorg for jord, mennesker og fair fordeling og Vision

Med udgangspunkt i permakulturens tre etikker kan de værdier og retninger som kollektivet allerede har formuleret på bæredygtighedssamlinger, formuleres på ny. Denne formulering hjælper til at beskrive kollektivet som et LAND-Center.

I dokumentet fremgår følgende:

Grundværdier:

1. Indre og ydre bæredygtighed, og at de to hænger tæt sammen.
2. At understøtte mental, social og økologisk trivsel.
3. Handlekraft og mod til at omsætte værdierne til konkrete handlinger, skabe forandring udadtil og indadtil.

Sociale værdier (mest indadtil):

4. Hjemlighed, nærhed og tryghed.
5. Frihed, rummelighed, plads til at være sig selv.
6. Åbenhed, ærlighed, plads til at tale de svære samtaler og håndtere konflikter.
7. Respekt, anerkendelse, plads for grænsesætning, villighed til at tage del og forpligte sig.
8. Kreativitet, leg og udfoldelse.

Værdier ift. den større helhed (mest udadtil):

9. Lav klimabelastning, lav miljøbelastning, bedre dyrevelfærd.
10. Bevidsthed om at være en del af en større helhed, lokalt, samfundsmæssigt, globalt.
11. Bevidsthed om huset og haven som en sammenhængende helhed.

Retninger

12. At skabe en omgangsform og kommunikation, som understøtter lighed, tryghed, frihed og åbenhed.
13. At skabe rum for fordybelse, kreativitet og autentisk kontakt.
14. At forbruge bæredygtigt med omtanke på klima, miljø, dyr og mennesker. Handle lokalt, køb lokale varer og kvalitetsbevidst.
15. At genbruge, skralde og reparere, førend vi køber nyt.
16. At dyrke mere i haven og bruge den i hverdagen.

I en permakultur kontekst kan hvert punkt (tal) kondenseres til at der i kollektivet er fokus på:

Omsorg for mennesker gennem god kommunikation, social trivsel, hjemlighed, nærhed, rummelighed, åbenhed, konflikthåndtering, respekt, anerkendelse, plads til grænsesætning, kreativitet, leg, frihed, tryghed og omsorg ved at forpligte sig til fællesskabet (4,5,6,7, 8, 12).

Omsorg for Jorden gennem lav klima- og miljøbelastning, fokus på dyrevelfærd og økologisk trivsel, lokal og global bevidsthed, at genbruge, skralde, købe lokalt og kvalitetsbevidst, at bruge ting vi dyrker i haven (2, 9, 10, 14, 15 og 16).

Fair fordeling gennem bevidsthed om forbundethed mellem jord og mennesker samt haven og huset, fokus på både hoved, hånd og hjerte – handlekraft til at udleve værdier i konkrete og kærlige handlinger, at skabe rum for fordybelse og kreativitet, bæredygtigt forbrug med omtanke på klima, miljø, dyr og mennesker (1, 2, 3, 11, 13).

Ud fra Loobys ankerpunkt om at have en *vision* der kan skabe retning for kollektivet som LAND-Center. Spørger jeg beboerne i kollektivet hvor de ser kollektivet om 3 år, eller rettere sagt hvor de ønsker at kollektivet befinder sig om 3 år. 3 år er godt, der kan folk stadig se for sig at de bor i huset. Jeg beder både folk om at skrive det til mig i en personlig besked og går rundt og spørger beboerne individuelt. På baggrund heraf kommer disse fremtidsvisioner for kollektivets beboere frem:

- At vi har en have hvor der er endnu flere flerårige grøntsager end der er nu.
- En have der er endnu mere selvkørende – hvor der er flere områder hvor der er flerårige grøntsager der ikke skal opformeres og plantes ud og så videre, men stadig områder med enårige grøntsager.
- At vi har en meditationsgruppe som er mere etableret.
- At vi er et hus hvor vi holder nogle arrangementer og workshops – om bæredygtig forbrug eller om at leve sammen, eller sociokrati, permakultur, det kunne også være meditationskursus af en art.
- Først og fremmest at det stadigvæk er et hjem.
- At vi har en fastetableret rytme for årets forløb - at vores erfaringer har gjort at vi ved hvor på året der er meget arbejdsbyrde i forhold til hvor meget tid vi skal bruge i haven, plantning og høst og sådan noget.

- Jeg ønsker at vi har en fælles opmærksom på at gå ud og høste og at vi alle aktivt bruger haven - at haven bliver en mere integreret del af vores måde at tænke mad på.
- At vi tænker over vores forbrug og at man når man bor i huset ved at forbrugsminimering og optimering af ressourcer som f.eks. vandopsamling og bæredygtige løsninger, er et fast element af vores måde at leve på - at vi ligesom er ensoporet på en måde
- Et sted hvor der er rum for at de mennesker som bor her kan udleve de drømme de har og skabe en tilværelse som de synes er betydningsfuld.
- At kollektivet elmehaven i forbindelse med at blive et LAND-Center kan være et sted for inspiration og vidensdeling, eksperimentering af bæredygtig samlevelse og dyrkning af mad og mødested én gang årligt for interesserede og netværk.
- At det potentielt kunne starte en bevægelse af flere LAND-Centre i Århus og omegn.
- At kollektivet Elmehaven har nedbrudt haveskel og veje i nabolaget, men er blevet omdannet sammen med nabolaget til en mosaik oase med planteliv, dyreliv og menneskeliv. - eventuelt er nærtliggende huse omdannet til flere samboformer og der er fællesspisning i sal eller have én gang månedligt.
- At kollektivet er mere selvforsynende. At haven er et sted der bugner af flerårige grøntsager, bær og enkelte enårige grøntsager, som giver et godt udbytte og egner sig til havens omstændigheder.
- At kollektivet er et sted hvor der bliver afholdt kurser og Workshops, uden at det virker forstyrrende for dets primære funktion som hjem.
- At kollektivet er et LAND-Center hvor folk kan komme og se permakultur i praksis.
- At der er nogle gode skilte og en god formidling af stedet.
- Jeg håber at kollektivet fortsætter med at være et hjem, hvor der er plads til at udtrykke sig og udfolde sig.
- At Elmehaven først og fremmest er et hjem og at dette tænkes med i planlægning af arrangementer
- At her afholdes foredrag eller fællessangsarrangementer hvor vi også kan invitere venner eller andre udenfor kollektivet.
- Fortsat mod på at dyrke haven og at det er en prioritet i kollektivet, som bliver et fælles projekt
- I høj grad der hvor det er lige nu
- at man hele tiden har en levende inspiration omkring sig - Hvor man bliver bakket op af ens medkollektivister til at udføre de projekter man har lyst til og det som inspirere en og at det der inspirere en selv er med til at inspirere andre.
- I forhold til haven – At vi har mere styr på sæsonerne og vores årshjul.
- At vi bruger vores energi hensigtsmæssigt i haven – at i ligger energier der hvor det giver mest mening – nemme og regenerative løsninger
- At der er plads til liv – både biodiversitet og at folk kan komme udefra og blive inspireret og at vi kan tage ud og blive inspireret og at der er plads til at man kan få børn.

Vision for Elmhaven som LAND-center

Det der træder tydeligst frem på tværs af visionerne er at Elmhaven ønsker at forblive et hjem. Et levende sted hvor permakultur og bæredygtig samlevelse og levevis udleveres i praksis og hvor der fordi hjemmet er et stærkt fundament også er mulighed for at række ud og inspirere andre og selv hente inspiration. Det er netop et levende hjem der gør kollektivet interessant som LAND-Center. Som det allerede er nævnt er der dog også en udfordring forbundet med at beboere ikke ønsker at kollektivet som LAND-Center med besøgende, bliver en trussen for den hjemlige og trygge stemning.

Med udgangspunkt i princippet om at *designer fra mønster til detalje* kan visionerne deles ind i to kategorier der kan bruges rettesnor i udfyldelse af LAND-Center ansøgningen:

Haven som demonstrationssted

En have med stadig flere flerårige grøntsager og selvkørende systemer, et velfungerende årshjul for plantning og høst, god skiltning og formidling. Et sted hvor besøgende kan se permakultur i praksis og hente konkret inspiration. Haven som en integreret del af hverdagen, hvor alle beboere aktivt høster og bruger det der gror.

Kollektivet som lærings-, møde- og netværkssted

Et sted der kan huse kurser, workshops og arrangementer om permakultur, bæredygtig samlevelse og levevis, sociokrati og beslægtede emner. At der en gang om året holdes et samlende arrangement for interesserede og netværk og at naboer, venner og det bredere netværk inviteres ind i kollektivet.

At Elmhaven kan være udgangspunkt for en bevægelse af LAND-Centre i Aarhus og omegn og på længere sigt måske en katalysator for at nabolaget i sig selv bevæger sig i en mere regenerativ retning.

Integration og brug og værdsæt diversitet

Med udgangspunkt i Loobys ankerpunkt om at *integrere* giver er det mening at omsætte det der allerede findes ind i noget nyt.

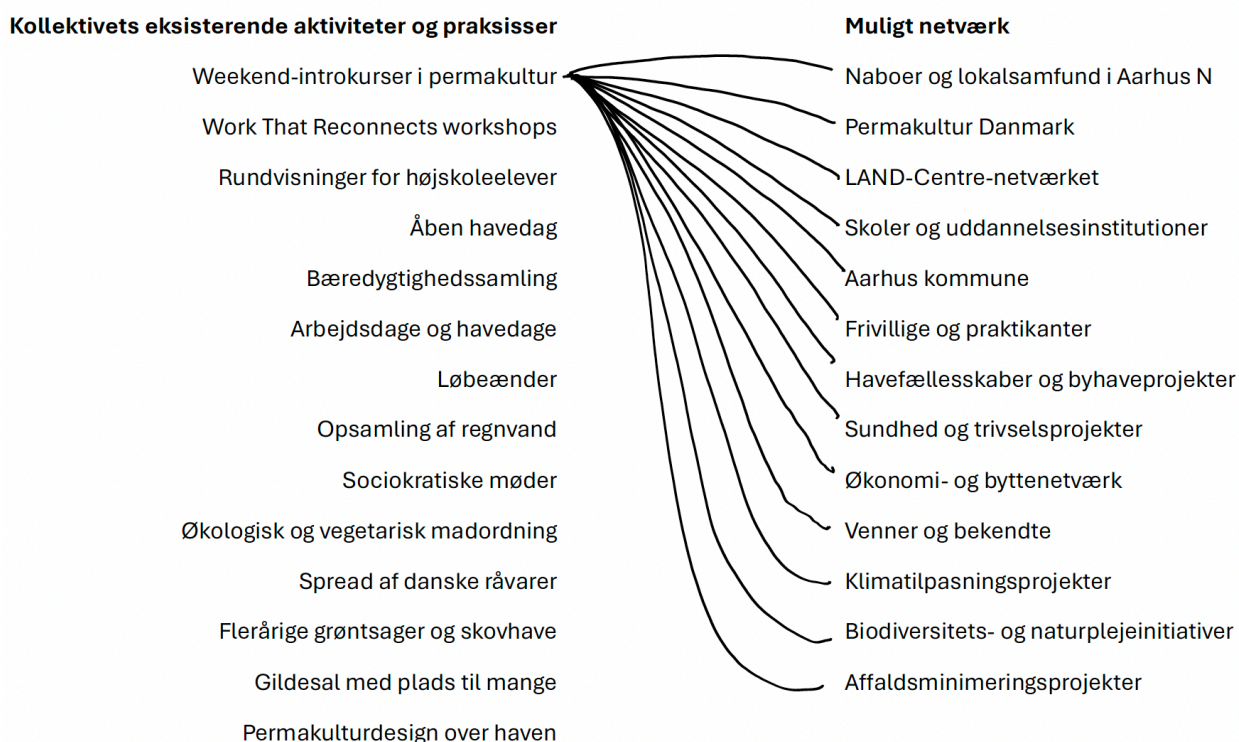
Det første der kan integreres er min hjemmeside der med fordel kan bruges som vært til en underside der handler om kollektivet som LAND-Center. Ud fra princippet *brug og værdsæt diversitet* giver det mening at der på LAND-Center undersiden linkes til podcasts om permakultur og alle de 10 designs som jeg har lavet – hvoraf 2 handler om kollektivet. En anden måde at bruge integration og diversitet er ved at lave en ny mailadresse der kan videresendes til de beboere der har lyst – en mail der som udgangspunkt kun handler om permakultur og kollektivet som et LAND-Center. Mailen kan for eksempel kunne hedde elmehaven@gmail.com eller kollektivetelmehaven@gmail.com hvis ikke førstnævnte er ledig.

At myceliere

For at dække specielt (N)etværk og (A)ktiviteter i LAND er det hensigtsmæssigt at se nærmere på hvilke aktiviteter der allerede finder sted i kollektivet, som kan hjælpe til at myceliere og skabe netværk uden for kollektivet. Her kan værktøjet "Random assembly" med fordel bruges

på henholdsvis kollektivets eksisterende aktiviteter og praksisser og det mulige netværk for kollektivet.

Jeg opstiller en kolonne med de aktiviteter og praksisser som kollektivet allerede gør på baggrund af de observationer jeg har gjort og en kolonne med mulige netværk inspireret af LAND-Center formularen og generelt det (N)etværk der er oplagt at skabe som LAND-Center. Derefter relateres hvert punkt i hver kolonne til hinanden. På figur 4 ses hvordan det er gjort med weekend-introkurser i permakultur som eksempel. Det vil sige at denne relatering er lavet mellem alle punkter i hver kolonne. Tilsammen giver det 182 mulige kombinationer (14 aktiviteter x 13 netværk).

Figur 4 - Random Assembly med weekend-introkurser i permakultur som eksempel

Jeg går igennem alle kombinationer og sætter streger mellem dem der for mig intuitivt, giver mening at markere en forbindelse mellem. Og hvad vil det så sige at vælge intuitivt? Det handler om at markere de steder hvor der opstår en mulighed der måske ikke ellers ville have været kommet frem i lyset, eller en mulighed der i mens det hele gennemgås synes at stå frem som gunstig. Se figur 5 for overblik over de kombinationer jeg finder meningsgivende at markere forbindelse mellem.

Figur 5 - Overblik over kombinationer jeg synes passer godt sammen

Efter jeg har lavet markeringerne retter jeg fokus mod kolonnen "Muligt netværk" og udvælger hvilke netværksmuligheder jeg ønsker at fokusere på. Netværksmulighederne vælges ud fra de netværk som der er mange forbindelser til fra Kollektivets eksisterende aktiviteter og praksisser og de steder, der synes at være vigtige for at være et LAND-Center.

De beskrevne (A)ktiviteter og (N)etværk skal ses som nye muligheder for kollektivet som LAND-Center. Mulighederne vil løbende tages op i formelle og uformelle sammenhænge som til bæredygtighedssamlinger så vel som rundt om aftensmadsbordet.

Nedenfor er de forskellige muligheder grupperet og beskrevet. De netværk og dermed den målgruppe som kunne være interessant at fokusere på er: Naboer og lokalsamfund i Aarhus N, Land-Centre-netværket, Skoler og uddannelsesinstitutioner, Sundhed og trivselsprojekter og Klimatilpasningsprojekter.

Det bør nævnes at (L)æring og (D)emonstration også dækkes i mulighederne eftersom læring af permakultur etikker, principper og værktøjer finder sted ligesom der også demonstreres permakultur etikker, principper og værktøjer for forskellige mulige netværk.

Sidst i nogle af beskrivelserne fremgår netværk der er oplagte at inddrage i en forbindelse. Disse er angivet med *kursiv* for at gøre det overskueligt

Naboer og lokalsamfund i Aarhus N med weekend-introkurser i permakultur, Åben havedag, økologisk og vegetarisk madordning og løbeændere

Som kollektiv og Land-Center er det helt oplagt at tilbyde lokale at komme med til kurser og fælles langbordsmiddage, hvor vi kan fortælle lidt om kollektivets madordning der er vegetarisk, økologisk og lokal og spise mad i overensstemmelse hermed, sammen. Vi har allerede oplevet en del interesse i vores løbeændere fra naboer og lokale der går forbi og det

med at komme ind og se løbeænderne er en god anledning til få snakket sammen om cirkularitet og stort og småt.

Land-Centre-netværket med bæredygtighedssamling og økologisk og grøn madordning

Det er oplagt at dele vores erfaringer med at tage fat i forskellige fokusområder i kollektivet med resten af LAND-centeret og invitere dem med til bæredygtighedssamlinger. Desuden har vi gjort os mange gode erfaringer med hvordan man på et relativt lille sted kan være meget selvforsynende og hvad der skal til for at føre ny madkultur ud i dagsligdagslivet, så det ikke bare bliver ved enkeltstående events. Kollektivets styrke er at de lever permakulturetikkerne til dagligt i et fællesskab på 8 forskellige mennesker. Ikke for at sige at andre LAND-Centre ikke gøre det.

Skoler og uddannelsesinstitutioner med inspiration i weekend-introkurser i permakultur, rundvisninger for højskoleelever, Flerårige grøntsager og skovhave og Permakulturdisegn over haven
Med inspiration i de erfaringer der allerede findes fra rundvisninger af højskoleelever og kursusdeltagere, der har lært om permakultur og regenerativ dyrkning, er det oplagt at invitere lokale skoleklasser på rundvisninger og læringsforløb i forbindelse med temadage eller undervisningsforløb inden for bæredygtighed. Undervisningen kan både henvende sig til de yngre og ældre elever med fokus på praktiske elementer og havebrug, men også med fokus på observation og design af haven. Det samme kan med fordel gøres med *havefællesskaber* og *byhaveprojekter*.

Sundhed og trivselsprojekter med Work That Reconnects workshops, bæredygtighedssamling, grøn madordning og spread af danske råvarer

Der er heldigvis masser af sundhed- og trivselsprojekter inden for det kommunale og civilsamfundet. Det interessante ved at lade kollektivet skabe forbindelse til disse projekter er at det bliver meget hjemligt, praksisnært og erfaringsbaseret, hvilket er vigtigt når dagligdagen slår ind og forandring ikke bare kræver viden, men også konkret forandring. En lille anekdote er at jeg igennem mit liv flere gange har tænkt på at jeg gerne ville være bedre til at fermentere mad, men det var først efter jeg som praktikant på Fosen Folkehøgskole i 2022, begyndte fast at fermentere min egen surkål, efter en undervisningsgang hvor jeg bogstaveligt fik hænderne i kålen i faget selvforsyning. Vi kan have nok så mange gode intentioner og viden, men det er ofte først når vi har erfaret noget at det for alvor bliver tilgængeligt at gøre det til en del af vores hverdag.

I forhold til især trivsel så er det bredt anerkendt at tid i naturen – så som skovbadning og vinterbadning har positiv indflydelse på vores humør og stressniveau. For nogle mennesker, mig selv inklusiv kan det være svært at komme afsted ned i skoven, selvom jeg aldrig fortryder det bagefter. Jeg er flere gange blevet opmærksom på at det at relatere til naturen og opnå de gavnlige effekter ikke behøves at foregå i skoven. På Work That Reconnect kursus og Nature Right Conference og i min egen have har jeg haft oplevelser med at skabe små mere eller mindre rituelle rum hvor jeg har sat mig åben for at relatere til træer, mos eller haven som helhed. Denne relatering har altid ført noget rigtig godt med sig. Med udgangspunkt i dette kunne der med fordel skabes et sted i kollektivets have der indbyder til at relatere til det mere end menneskelige, gerne på en simpel måde der ikke skaber for meget modstand hos folk der ikke er vant til dette. Og på en måde så folk i deres egen have, ved det nærmeste træ eller i

den nærmeste park, kan træde ind i et rum hvor det er muligt at have en form for relation til det mere end menneskelige, der IKKE er at det "blot" er en scene og et livløst sted hvor man "blot" befinder sig. Aarhus kommune kan med fordel tages kontakt til, da de står bag mange sundhed- og trivselsprojekter.

Klimatilpasningsprojekter med åben havedag, opsamling af regnvand, spread af danske råvarer og flerårige grøntsager og skovhave.

I min dagligdag i Århus er klimaforandringerne til at få øje på. Kommunen er flere steder i gang med at lave regnvandsbassiner. Ved store regnskyl kan man ikke bade i havet på grund af spildevandsoverløb og når der er tørkeperioder er der udtørring af områder med park og græs. Folk vander deres enårige grøntsager for at de skal overleve og bruger af de vandressourcer der i netop tørkeperioder kan være begrænsede. Kollektivet kan være en god inspiration til hvordan privatpersoner selv kan gøre noget i forhold til klimatilpasning. Her er flerårige grøntsager der klare sig godt i tørre perioder og 3000 liter regnvandsopsamling der aflaster byens vandforsyning og -afledning.

Desuden er kollektivets madforbrug eksemplificeret i en stor andel af danske bælgrugter og grøntsager fra egen have gode eksempler på klimatilpasning og klimaforebyggelse for den sags skyld. *Biodiversitets- og naturplejeinitiativer* kan med fordel også inddrages i disse forbindelser.

Hjælp og Taknemmelighed

Ud fra Loobys ankerpunkt om *hjælp* giver det mening at bruge den fantastiske hjælp der findes i kollektivets beboere og deres venner, at der til havedage og arbejdsdage kan laves skilte og andre projekter der gavner kollektivet som et LAND-Center.

Ud fra Loobys ankerpunkt om *taknemmelighed* vil jeg dvæle ved det jeg er taknemmelig for ved at bo i kollektivet og at bo sammen med dem som jeg gør.

Jeg er taknemmelig for at bo i et hjem med så mange muligheder og sammen med folk som der møder mig med smil, berøring, ærlighed, nærvær og empati. Jeg er taknemmelig for at bo sammen med folk som jeg kan lave ting sammen med og som vil være med til at løfte sammen og skabe en bedre og grønnere verden både for dem selv om for andre.

(D)esign:

Designet er at udfylde registreringsformularen

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf8psYvkHlgF3PqdFNL26iL910UxibFzX0hAYANYnRFE2vAzw/viewform> og LAND projekt erklæring

<https://docs.google.com/document/d/1CRndWAHQOqopd2THL6pglzoVQLuHysNBOsvK28vJtsg/edit?tab=t.0#heading=h.qcy03mrve8m> med udgangspunkt i de observationer, evalueringer og analyser jeg har lavet. Her ses de mest essentielle felter udfyldt som de er udfyldt i formularen:

Mailadresse

kollektivetelmehaven@gmail.com

Evt. hjemmeside

Beskriv dit projekt på omkring 20 linjer. Teksten vil blive brugt til at lave en profil af dit projekt på Permakultur Danmarks hjemmeside.

Elmehaven er et andelskollektiv i Aarhus N med 8 voksne beboere, der aktivt arbejder med indre og ydre bæredygtighed.

Villaen har eksisteret som kollektiv i 50 år og i det tidlige forår 2025 besluttede husets beboere sig for at transformere den 800 m² grund efter permakultur etikker og principper. Haven er designet med blandt andet gravefri lasagne- og hügelbede, skovhaveelementer, æbletræguild, mange flerårige grøntsager, enårige grøntsager, efterafgrøder, varm og kold kompost, orangeri, løbeænder og opsamling af regnvand. Haven er et godt eksempel på, at permakultur kan udøves i en bynær kontekst på et relativt lille stykke jord — ikke som et demonstrationsprojekt adskilt fra hverdagen, men som en integreret del af et fælles hjem. I kollektivet holdes der regelmæssige bæredygtighedssamlinger, arbejdsdage, havedage og husmøder med sociokratisk mødeform. Madordningen alle ugens dage er baseret på økologiske og primært danske råvarer med stort fokus på klima- og miljømæssige aftryk. Kollektivet arbejder løbende med at minimere og optimere forbrug og optimere ressourcer som vand og energi.

Elmehaven afholder blandt andet introkurser i permakultur, Work That Reconnects workshops, rundvisninger for højskoleelever, og åbne havedage.

Som LAND-Center ønsker Elmehaven at bidrage til LAND-netværket som et bynært eksempel på permakultur i praksis: et sted hvor bæredygtig livsførelse, samlevelse og madforbrug og -produktion er hverdag.

Beskriv kort dit projekt på omkring 20 ord. Teksten vil blive brugt på Permakultur Danmarks hjemmeside.

Kollektiv, villahave og permakultur i byen - hvor bæredygtig livsførelse og havebrug er en del af hverdagen.

Beskriv dit projekt i stikord. Teksten vil blive brugt på Permakultur Danmarks hjemmeside.

Kollektiv, komplet havedesign, villahave, Aarhus N, flerårige grøntsager, skovhave, løbeænder, regnvandsopsamling, lasagnebede, hügelbede, æbletræguild, efterafgrøder, gravefri dyrkning, økologisk madordning, vegetariske retter, danske råvarer, sankning, sociokratiske møder, bæredygtighedssamlinger, Work That Reconnects, introkurser i permakultur, rundvisninger, åben havedag, indre og ydre bæredygtighed, fællesskab, samlevelse

Beskriv kort (ca. 20 linjer) hvordan dit projekt bruger permakultur etik og principper

De tre permakulturetikker er en del af hverdagen i Elmehaven, ikke som abstrakte værdier, men som konkrete valg vi træffer dagligt.

Omsorg for jorden: I haven arbejder vi med naturens egne processer uden sprøjtemidler eller kunstgødning og gennem gravefri metoder som lasagne- og hügelbede, bunddækkeplanter, efterafgrøder og flerårige planter der opbygger jordens liv over tid. Ressourcer holdes i

kredsløb på grunden: grene bliver til kvashegn, kompost og stisystem, regnvand opsamles og fordeles i haven, og ænder omsætter snegle til æg og næring.

Omsorg for mennesker: Haven, dagligdagen og kollektivets gildesal der bruges til mange aktiviteter, skaber på forskellige måder omsorg for husets beboere og besøgende. Beboerne har fælles havedage og deles om ansvaret for havens forskellige områder. Der er valgfri fællesspisning alle ugens aftener med økologisk, lokal og vegetarisk mad. Kollektivet holder bæredygtighedssamlinger hver 5. uge som kan handle om alt fra nærvær, sårbarhed og taknemmelighed til kost, mødeledelse og aktivt medborgerskab.

Fair fordeling: Kollektivet er organiseret som en andelsforening hvor ansvar, liv og ressourcer deles. Udadtil deler vi viden gennem introkurser, rundvisninger og åbne havedage, og havens design er dokumenteret så andre kan lade sig inspirere.

Kollektivets have er især designet ud fra principperne om at "skabe størst mulig forandring med mindst mulig indsats", "hellere at integrere end at adskille" og at "undgå affald" eftersom en stor del af haven er blevet videreudviklet og mange elementer har fået lov til at blive, ved transformationen af haven i 2025.

Desuden har principperne "hvert element udfører flere funktioner", "brug og værdsæt diversitet" og "små-skala intensive systemer" haft stor indflydelse på designet af haven, eftersom udvælgelse af forskellige elementer i kollektivets have, er udvalgt ud fra hvor mange funktioner, systemer og elementer, hvert element i haven understøtter. Det er vigtigt på et relativt lille areal at tænke i diversitet og intensive systemer, hvilket især kommer til udtryk i vores trælaug og andre samdyrkelsesbede.

Beskriv projektets organisering, herunder hvilke personer centrale for projektet, har gennemført et Permakultur Design Kursus (PDC)

Theis Scherfig er tovholder på LAND-center projektet. Han har gennemført et Permakultur Design Kursus (PDC), været medunderviser på PDC ved Aranya og forventer i november 2026 at afslutte sin diplomuddannelse i permakultur. Han afholder løbende introkurser i permakultur, er facilitator i Work That Reconnects, bestyrelsesmedlem i Permakultur Danmark og medlem uddannelsescirklen, hvor han har rollen som facilitator.

Niels Aage har gennemført et PDC kursus og har lavet et permakultur design i kollektivets have i 2017 som også er implementeret. Niels Aage er særligt engageret i havens flerårige grøntsager og kollektivets permakulturpraksis i det daglige.

Elmehaven er en andelsforening med 8 voksne beboere der deler ansvar og beslutninger gennem sociokratisk inspirerede husmøder. Alle beboere er enige om at de gerne vil være et kollektiv for indre og ydre bæredygtighed og har givet samtykke til at ansøge om at blive et LAND-Center.

Beskriv i stikord, hvordan projektet formidler permakultur i praksis til besøgende og frivillige

Introkurser i permakultur, Work That Reconnects workshops, rundvisninger for højskoleelever, åbne havedage, skilte med plantenavne i haven, permakulturdesign dokumenteret og tilgængeligt, fælles havedage hvor besøgende kan deltage, demonstration af gravefri dyrkningsmetoder, regnvandsopsamling, løbeænder, skovhave, flerårige grøntsager og samdyrkning.

Synligt dokument med praktiske oplysninger:

KURSER OG RUNDVISNINGER I ELMEHAVEN

Velkommen til Elmehaven!

Elmehaven er først og fremmest et hjem og ikke en erhvervsvirksomhed. Derfor vil vi bede dig respektere beboernes privatliv og gøre dig opmærksom på at kurser og rundvisninger foregår som undervisning og formidling og deltagelse sker på eget ansvar.

Praktiske ting

- Undgå så vidt muligt ophold andre steder end gildesalen, toiletter og have
- Der findes toilet i både kælder, stue og 1. sal som du er velkommen til at bruge
- Undgå at træde i bedene i haven

Ved uheld

- Førstehjælpskasse findes på klaveret i gildesalen
- Ved akut behov for hjælp: Ring 112 og – adressen er Elmegade 10, 8200 Aarhus N
- Ved brand forlad straks bygningen og gå til postkassen foran huset

God fornøjelse i huset og i haven!

(I)mplementering:

Her gives et overblik i form af en handlingsplan over det der skal implementeres i processen med at gøre kollektivet Elmehaven til et LAND-Center:

Handlingsplan

2026

20/6-10/7: Lave udkast til formel

29/6: Lave hjemmeside

29/6: Oprette e-mail

9/7: Kontakte Land-starter-lauget og LAND koordinator

10/7: Udfylde ansøgningsformel og sende erklæring

28/7: Tjekke in med LAND koordinator

9/9: Synligt dokument med praktiske oplysninger hænges op

10/9: Bæredygtighedssamling om Elmehaven som LAND-Center. Fælles vision og etikkerne gennemgås og vi spejler os selv og kollektivet i dem. Desuden planlægge aktiviteter.

25/9: Havedag hvor vi opdaterer skilte i haven

2027

8/10: Husmøde hvor vi evaluerer på at være LAND-Center og om der er behov for at kommunikere at man kun kan besøge kollektivet efter forudgående aftale. Tjekke op med

beboerne om oplevelsen af at have besøgende, og evaluere om der opstår en følelse af at blive overrendt.

(M) Vedligehold

Som det fremgår fra LAND-center hjemmesiden på Permakultur Danmarks hjemmeside, så forpligter man sig som LAND-center på fremadrettet at:

1. Betale LAND-medlemskab i Permakultur Danmark, hvilket dækker udgifter til hjemmeside, promovering mv.
2. Afrapportere årligt om aktivitet på og udviklingen af dit LAND-center til et fælles netværksmøde for LAND-Centrene i DK
3. Tage del i godkendelsen af minimum 2 nye LAND-Centre (Lauget rækker ud til dig, når der er ansøgninger) (Fra <https://www.permakultur.dk/land-centre/>)

For at sikre betaling af medlemskabet oprettes der en fast årlig overførsel fra kollektivets huskort. For at dække disse udgifter betales en procentdel af indtægter fra kurser og workshops til huskortet.

Det fælles netværksmøde sættes i kollektivets fælleskalender så alle beboere har mulighed for at deltage.

Herudover vil planlægning af LAND-Center aktiviteter skrives ind i kollektivets årshjul så det sikres at der hver vinter skabes en vedligeholdelsesplan af kollektivet som LAND-Center.

(E)valuering

Med udgangspunkt i designets SMART-mål kan det evalueres at ansøgningen/formlen er accepteret af alle kollektivets beboere og blev udfyldt i midten af juli 2026.

Ud fra værktøjet *Roser, Torne & Knopper* er følgende feedback givet fra LAND-starter-lauget og andre med lemmer i Permakultur Danmark².

Roser (positiv)

Kurt: vældig inspirerende i en have med 8 brugere. Det kræver meget omgængelighed. Hvad med Gødnings behov, får i den dækket af egen produktion.

Lars Olesen: Gav et superfint overblik over, hvilke overvejelser og værktøjer der har været involveret. Jeg fik også en meget bedre forståelse for, hvad et LAND center er.

Ditte: Rigtig fin integration af de aktiviteter du laver i forvejen, fin vægt på det sociale element (at det er jeres hjem, god kommunikation, dialog mm.). Dejligt at I er gode til at få brugt jeres have til maden og drømmer om at udvide til hele nabolaget :-)

Ruth Marie:

Virkelig spændende hvordan i også har integreret og lægger frem det sociale. Utrolig inspirerende at høre jeres visioner, og at I ser jer som en del af et større netværk, at i allerede tydelig kan se hvordan i kommer til at bidrage til det fælles arbejde med at udbrede permakultur som demonstrationscenter. Elsker jeres gadevision!

² Feedback blev givet i et online dokument i slutningen af en online præsentation af ansøgningen givet af Theis.

Silke: Rigtig fin og overskuelig præsentation, spændende projekt, det var dejligt med lidt mere tid at snakke og uddybe de enkelte punkter. tak for i aften :)

Jeanette: Sejt, at I laver det i byen! Der er meget stort potentiale for, at I få besøgende og kan inspirere andre mennesker!

Rikke: Spændende at I går så detaljeret til værks og er så ambitiøse på et forholdsvis lille areal. Det er dejligt, at I ikke lader jer begrænse på trods af størrelsen.
Kunne vi få lidt mere tid men fin indsigt <3

Torne (negativ)

Ruth Marie: Vi skulle have haft mere tid til at gå lidt i dybden med processer.

Tænker det ville være endnu bedre om vi som forening havde forberedt så vi kunne læse designet og være bedre forberedt i forhold til spørgsmål inden præsentation.

Nu har jeg selv gået på arkitektskolen længere nede af Randersvej og ved hvor forurenede der er, er det muligt at dyrke sunde madvarer.

Ville være synd, at ikke ville være landscenter igen.

Lars Olesen: På den ene side var det rigtig fint, at man fik overblikket. På den anden side var der ikke mulighed for at gå i detaljer.

Knopper (forandringspotentiale)

Ruth Marie: Tænker det kan inspirere mange andre til at lave ændringer og finde en fælles kanal til påvirkning.

Tænker også vi kan lære meget af jeres sociale og fælleskabsarbejde, vi er jo mange steder som har mere areal og større projekter end vi selv kan mestre, kan I bidrage til at flere måske mindre oplagte steder kan vælge fælleskabsmodeller?

Tænker også mange lurer på om det vil være en mulighed for medlemmer at besøge?

Spændende at følge udviklingen og måske en online fortælling langs af sted.

Ditte: Tænker at I måske kunne uddybe alle jeres "omsorgsområder" med konkrete eksempler, hvilket ville gøre det meget lærerigt for andre kollektiver (dvs. beskrive "hvordan").

Tænker at fx en månedlig åben hus eftermiddag, ville give så meget mere end en gang årligt.

Tænker at I laver så mange spændende ting (fra jeres mad, boform, økonomi mm.) til at I kunne lave mange workshops løbende.

Lars Olesen: Måske er det ikke så relevant i byen, og måske var det noget af det, der blev sprunget over i gennemgangen, men jeg husker ikke, at det blev gennemgået, hvordan vandet flyder og opfører sig på grunden, så det kunne være interessant at se. Derudover kunne man måske overveje, om man skulle stille materialet til rådighed på forhånd, så "nørder" kunne forberede sig på spørgsmål til designet.

Jeanette: Hvis nogen flytter ud eller I udvider, kunne det være en betingelse for indflytning, at man overens stemmer med jeres aktiviteter. Altså som de er indtil der.

Silke: Vi har hørt/læst lidt om dig men ikke så meget om de andre 7 beboere, måske en kort præsentation er mulig, fordi I løfter opgaven (og ansøgningen) i fællesskab?

Ud fra den respons der er givet af LAND-starter-lauget kan det evalueres at kollektivet kan fungere godt som et LAND-Center og især som et anderledes LAND-Center, da det er i byen, en villa og samtidig et kollektiv. Det kan også vurderes at der er et stort potentiale med mange muligheder for flere aktiviteter og for at invitere andre med til de aktiviteter der allerede foregår. Der er også behov for at materiale er tilgængeligt og at vi fortsat forholder os til grunden vi bor på og at vi er grundige i vores formidling af de forhold LAND-Centeret har, f.eks. i forhold til vand og jordkvalitet.

(T)ilpasning

På baggrund af evalueringen af designet vil vi foretage følgende tilpasninger i designet.

Fokus på jord: Som det fremgår i design 9 – Kollektivet landbaseret så er der ifølge Dingeo er der ikke forurennet jord på grunden: <https://www.dingeo.dk/adresse/8200-aarhus-n/elmegade-10/>. Når det er sagt så er der fundet forurennet jord kun 74 meter fra grunden på adressen Randersvej 80: <https://jord.miljoeportal.dk/report/?elav=2006353&matnr=111b>. Ved eftertanke vil det gavne Elmehaven som LAND-Center at få foretaget præcise målinger i forhold til jordforurening på grunden og være transparente med jordkvaliteten og de udfordringer der kan være i forhold til at dyrke jorden i villaer inde i byen. På næste hus møde tages punktet jordforurening op og der nedsættes en arbejdsgruppe og et budget for at blive klogere på emnet.

Fokus på formidling: At hele design 9 – "Kollektivet Landbaseret" og 10 – "Kollektivet – Land-Center" ligges op på hjemmesiden: <https://theisscherfig.dk/elmehaven>.

Fokus på at skabe gode forhold for at kollektivet fortsætter som LAND-Center: At vi i kollektivet mindst en gang årligt har en bæredygtighedssamling på mindst 3 timer der handler om hvordan det går med at være LAND-Center og hvad vi skal arbejde videre på.

Refleksion over designproces

Det er første gang at jeg bruger både ankerpunkter fra Design Web og permakultur principper, etikker og værktøjer til analytisk evaluering og jeg synes overordnet at det har fungeret rigtig godt, at have en bred værktøjskasse, til frit at gøre brug af. Det er også første gang jeg har brugt "Random assembly" som værktøj. Jeg har tidligere haft modstand mod at bruge dette, da jeg har haft svært ved at se hvordan, hvad jeg kunne kalde for systematisk tilfældighed, kan bringe noget godt med sig. Dog er min oplevelse med redskabet god. Jeg synes at det giver et gode nye perspektiver at gennemgå mange forskellige muligheder og sammensætninger. Det var lidt svært at formidle præcis hvad jeg gjorde i den proces og jeg håber at det for læseren giver nogenlunde mening, hvordan jeg gik til de to kolonner.

Det har fungeret rigtig fint at bruge OBREDIMET, selvom jeg løbende gik igennem begrænsninger og ressourcer i observationsfasen. Min erfaring er at man skal tilpasse den

enkelte designramme efter det der giver mening i det enkelte design og i dette design gav det mening løbende at gennemgå begrænsninger og ressourcer, for herefter at samle op. Det var interessant at bringe verber og nye ord ind, inspireret af Shekufe Heiberg. Nogle vil måske mene at det blev en smule søgt og at det måske ikke helt fungerede så godt som jeg kunne have håbet. Jeg synes det er en god øvelse og jeg er blevet bekræftet i at jeg gerne vil forsøge at ændre mit sprog, så jeg bringer mere liv og natur ind i det.

For at reflektere dybere over min designproces vil jeg nu skrive videre på følgende fire udsagn:

For mig som designer var dette design vigtigt, fordi ...

Det gjorde indtryk på mig at ...

Det overraskede mig ...

Det udfordrede mig at ...

For mig som designer var dette design vigtigt, fordi at det er mit sidste design i min diplomuddannelse og samtidig et design med et enormt stort potentiale: En mulighed for at kollektivet jeg bor i, mange år ud i fremtiden kan blive et sted der drager omsorg for jorden, for mennesker og skaber fair fordeling. Samtidig er det også et vigtigt design fordi at der er så mange forskellige mennesker der bliver påvirket af det: De 8 beboere i kollektivet, gæster, netværk og alt mere-end-menneskeligt som vi har i haven og som påvirkes af den måde vi lever på.

Det gjorde indtryk på mig at vi i kollektivet Elmehaven allerede gør rigtig meget for at skabe omsorg for jord og mennesker og at vi er opmærksomme på at skabe fair fordeling. At vi i høj grad allerede bruger permakultur principper og værktøjer og at vi er et sted for læring, aktiviteter, netværk og demonstration. Desuden gjorde den positive respons på ideen om at blive LAND-Center fra folk i permakulturbevægelsen og i kollektivet, stort positivt indtryk på mig.

Det overraskede mig hvor meget vi allerede lever i overensstemmelse med de tre etikker og at det faktisk var nogle lidt "kedelige" ting som e-mail, hjemmeside og sikkerhedsprocedure der var nogle af de ting som vi manglede for at blive LAND-Center. Læring, aktiviteter, netværk og demonstration er der allerede masser af. Når det er sagt så skal mange af de ting der allerede findes, lige ind i en "permakulturramme". Jeg tror at det kan blive et rigtig godt spejl for kollektivet at spejle sig i permakulturetikkerne og LAND-Center rammen. At bruge det som spejl er med til fortsat at udvikle på kollektivet på en balanceret måde. Metaforen spejl kan have en positiv effekt især på de beboere der kan have modstand mod at kollektivet og dermed at de som individer, skal konceptualisere sig selv og hoppe ned i kasse der hedder permakultur. Kollektivet som LAND-Center er ligeså meget en måde kontinuerligt at spejle sig i permakulturen, som det er en ukritisk higen efter permakultur som afsæt for alt hvad kollektivet er og gør.

Det udfordrede mig at finde frem til hvad der skal med i ansøgningen og hvad der ikke skal med, eller hvad der skal have meget plads og hvad der ikke skal have så meget plads. Her kunne et prioriteringsværktøj måske have været gavnligt. Det udfordrede mig også at gå i gang med et design som jeg ikke ved hvornår jeg kan evaluere og afslutte, eftersom det er

afhængigt af feedback fra LAND-starter-lauget. At få respons fra LAND-starter-lauget krævede at jeg selv tog initiativ og kontaktede dem med henblik på at præsentere LAND-Center ansøgningen.

Litteratur

Aranya (2012) Permaculture Design - A step-by-step guide; England: Permanent Publications

Heiberg, S. (2025) Livets verber – tilføjelser til Nudansk Ordbog; Ovbidat

Holmgren, D. (2002) - Permaculture Principles and Pathways Beyond Sustainability; Holmgren Design Services

Macnamara, L. (2012) People & Permaculture – Designing personal, collective and planetary well-being, Permanent Publications

Roland, E. (2011) Permaculture Magazine, No. 68, P:58-61, www.permaculture.co.uk

Hjemmesider og podcast:

Elmehaven hjemmeside: <https://theisscherfig.dk/elmehaven>

LAND-center ved Permakultur Danmark <https://www.permakultur.dk/land-centre/>

Podcast om LAND-Centre ved Permapodcasten: <https://redcircle.com/shows/1ca216f6-dc78-47da-891b-a43027d13fc0/ep/9b9c367e-420f-44a6-915e-e3df25061855>

Work That Reconnects: <https://workthatreconnects.org/>

Theis hjemmeside: <https://theisscherfig.dk/>